Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γὰ (ἐπὶ ἀνθρώπου ζωηροῦ καὶ ἀτάκτου, σὲ ἀναγκάζω νὰ ὑπακούσῃς, σὲ χαλιναγωγῶ) Κρήτ. *Ὅ,τι 'πόχτησε ὁ γέρο Μῆτρος τὸ μάθανε γιοργὰ κεῖν' οἱ προκομμένοι οἱ γιοὶ του μὲ τὶς τεμπελιὲς καὶ τὸ φάντε* (*μάθανε γιοργὰ* = σπατάλησαν, *φάντε* = φάντης, δηλαδὴ χαρτοπαίγνιον) Παιδεμ. **β)** Μετὰ προσοχῆς, σιγὰ Πελοπν. (Κορινθ.): *Γιεργὰ-γιεργά!* (πρόσεχε, σιγὰ-σιγά!)

γιοργάδα ἡ, Κεφαλλ. Πελοπν. ('Αρκαδ. Βερεστ. Βούρβουρ. Γαργαλ. Γεράκ. Δίβρ. Καλάβρυτ. Κάμπος Λακων. Καρδαμ. Κόκκιν. Μαζαίικ. Μανιάκ. Μεσσην. Σκορτσιν. Τριφυλ.) Σκῦρ. — *Λεξ.* Βλαστ., 335 *γιουργάδα* Στερελλ. ('Αράχ. Λεπεν. Παρνασσ. Φθιῶτ. Φωκ.) *γιοργιάδα* Σάμ. *γιεργάδα* Πελοπν. (Αἰγιαλ. 'Αχαΐα Κορινθ. Τρίκκ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. *γ ι ο ρ γ ᾶ ς* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ά δ α* **(ΙΙ)**, πβ. *ά μ α ξ ά δ α, κ α ρ ρ ο τ σ ά δ α* κ.τ.τ., ἢ κατὰ τὸ συγγενικὸ *γ ρ η γ ο ρ ά δ α*.

1) *Γ ι ο ρ γ ᾶ ς*, τὸ ὁπ. βλ., Πελοπν. ('Αρκαδ. Βερεστ. Βούρβουρ. Γεράκ. Δίβρ. Καλάβρυτ. Κάμπος Λακων. Καρδαμ. Κόκκιν. Μαζαίικ. Μεσσην. Σκορτσιν. Τρίκκ. Τριφυλ.) Σάμ. Στερελλ. ('Αράχ. Λεπεν. Φθιῶτ. Φωκ.) — *Λεξ.* Βλαστ. ἔνθ'ἀν.: *Τὸ μουλάρι ἔχει ὡραία γιοργάδα* Κάμπος Λακων. Συνών. φρ. *Τ ὸ μ ο υ λ ά ρ ι ἔ χ ε ι ρ α β ά ν ι ἢ π ά ε ι ρ α β α ν ι σ τ ά. Τὸ ἄλογο ἔβγαλε γιοργάδα* 'Αρκαδ. *Τὸ ἄλογο ἔβγαλε νιὰ καλὴ γιοργάδα* Βούρβουρ. *Αὐτὸς βγάνει γιεργάδα τ' ἀλόγου του* Τρίκκ. || Φρ. *Φόντε πέσουνε λεφτὰ 'ς τὰ χέρια του, τὰ μαθαίνει γιοργάδα* (μόλις εἰσπράξῃ χρήματα, τὰ σπαταλᾷ) Δίβρ. *Βγάλε-κάνε γιοργάδα* (σπεῦσε εἰς τὸ ἔργον σου) 'Αράχ. *Τὸν ἔβαλε μπρὸς καὶ τοῦ 'βγαλε γιοργάδα* (τὸν ἐπίεσε εἰς τὸ ἔργον του) Γεράκ. *Τὸν ἔμαθε γιοργάδα* (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Γαργαλ. *Ἔννοια σου καὶ θὰ σὲ μάθω 'γὼ γιοργάδα* (θὰ σὲ τιμωρήσω) Δίβρ. || Ἄσμ.

Τὶς μεγάλες 'Αποκριὲς | στέκουντ' οἱ ψωλὲς ὀρθὲς
καὶ τὴν Τυρινὴ βδομάδα | πᾶνε τὰ μουνιὰ γιοργάδα

Γαργαλ. Συνών. *ρ α β ά ν ι*. **β)** 'Επιτηδειότης, ἐπιδεξιότης Πελοπν. (Αἰγιάλ. 'Αχαΐα) Στερελλ. (Παρνασσ.): *Νὰ δῇς μὲ τί ὡραία γιεργάδα τὸ κατάφερε τὸ ἀλέτρι* Αἰγιάλ. *Μὲ γιεργάδα ἐκλάδεψε τὴ σταφίδα* αὐτόθ. **2)** 'Επιρρηματ., ταχέως Κεφαλλ. Πελοπν. (Βερεστ. Κόκκιν. Μανιάκ.) Στερελλ. ('Αράχ. Λεπεν.): *Πιλαλᾷς κ' ἔρχεσαι κοντά μου γιοργάδα σὰν πουλαράκι* Βερεστ. *Νὰ τὸ βαρέσῃς* (ἐνν. τὸ ζῷον), *νὰ πᾷς γιουργάδα* Λεπεν. Συνών. φρ. *ν ὰ π ᾷ ς τ ρ ε χ ά λ α. Τ' ἄλογο πάει γιοργάδα* Κόκκιν. || Παροιμ.

Πότε ἡ νύφη μας γιοργάδα; τοῦ Λαζάρου τὴ βδομάδα (ἐπὶ ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐργάσθηκαν, λόγῳ φυγοπονίας, καὶ ἀνησυχοῦν, διότι ἡ προκαθωρισμένη προθεσμία λήγει) Μανιάκ.

Βγῆκε ἡ νύφη μας γιοργάδα τὸ Σαββάτο βράδυ-βράδυ (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Κεφαλλ. **3)** 'Εργατικότης Στερελλ. ('Αράχ.) *Ἡ γιουργάδα τ' δὲν ἔχ' μουλουημοὺς* (ἡ ἐργατικότης του δὲν περιγράφεται).

γιοργαδεύω ἐνιαχ. *γιουργαδεύου* Στερελλ. (Παρνασσ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. *γ ι ο ρ γ ά δ α*.

'Εκτελῶ κάτι μὲ ἐπιτηδειότητα, ταχέως καὶ ἐπιτυχῶς: *Γιουργαδεύ' τὴ δ'λειά. Τήνε γιουργάδιψι τὴν κόφτρα. Γιουργαδεύ' νὰ σκάβ'. Τὴ γιουργάδιψι τὴν ἀγκούτσα* (= ἀγκύλη ράβδος, κυρίως ποιμενική) || Φρ. *Τοῦ γιουργάδιψα κὶ κάνα ζιουβγάρ' 'ς τ' ἀφτιά.* Συνών. φρ. *Τ ο ῦ 'δ ω σ α δ υ ὸ χ α σ τ ο ύ κ ι α 'ς τ ὰ γ ρ ή γ ο ρ α.* Συνών. *γ ι ο ρ γ α δ ώ ν ω*.

γιοργαδίζω Πελοπν. (Γαργαλ. Δίβρ. Μαργέλ. Μεσσην.)

'Εκ τοῦ οὐσ. *γ ι ο ρ γ ά δ α*.

1) 'Επὶ ὑποζυγίων, βαδίζω μὲ κανονικὸν ταχὺν βηματισμὸν ἔνθ' ἀν.: *Τ' ἄλογό μου ἀρχινάει καὶ γιοργαδίζει* Πελοπν. (Δίβρ.) *Σὰ θὲς νὰ ψωνίσῃς ἄλογο, βάν' το νὰ γιοργαδίσῃ, νὰ ἰδῇς ἂν εἶναι σόι* Πελοπν. (Μεσσην.) **β)** 'Επὶ πτηνῶν, πετῶ γρήγορα Πελοπν. (Δίβρ.): *Τ' ὀρτύκι καὶ ἡ πέρδικα γιοργαδίζουνε ἐδῶ, πέφτουνε, κι ὅσο νὰ πᾷς κοντά τους, σκαπετᾶνε τὴ ράχη.* **2)** Μετβ., παρακινῶ τὸ ζῶον εἰς ταχὺν βηματισμὸν Πελοπν. (Μεσσην.): *Τ' Αἰ-Γιωργιοῦ κάναμε πανηγύρι· ρίχνανε τὸ λιθάρι, γιοργαδίζανε τ' ἄλογα, ποιός θὰ φτάσῃ πρῶτος.*

γιοργαδώνω ἐνιαχ. *γιεργαδώνω* Πελοπν. (Αἰγιάλ. Βραχν. Καλάβρυτ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. *γ ι ο ρ γ ά δ α*.

Γ ι ο ρ γ α δ ε ύ ω, τὸ ὁπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: *Πρέπει νὰ τὸ γιεργαδώσῃς καλὰ* (νὰ τὸ κατασκευάσῃς τεχνηέντως) Πελοπν. (Βραχν.)

γιοργαλήδικος ἐπίθ. Κρήτ. (Ζερβιαν. κ.ἀ.) — Ι. Κονδυλάκ., Πρώτ. 'Αγάπ., 50.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *γ ι ο ρ γ α λ ῆ ς* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *- ή δ ι κ ο ς*.

Γ ι ο ρ γ α λ ῆ ς, τὸ ὁπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: *Γιοργαλήδικα εἶναι τὰ ζῶα ποὺ περπατοῦν γιοργά.* Κρήτ. *Ἔχει ἕνα γάιδαρο γιοργαλήδικο αὐτόθ. Γιοργαλήδικο μουλάρι αὐτόθ.* Συνών. *γ ι ο ρ γ α λ ί τ ι κ ο ς*.

γιοργαλῆς ἐπίθ. Θεσσ. (Μελιβ.) Κρήτ. — *Λεξ.* Βλαστ., 334 Θηλ. *γιοργαλῖνα* Κρήτ. — Ι. Κονδυλάκ., Πρώτ. 'Αγάπ., 50.

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y o r g a* = τριποδισμός.

'Επὶ ὑποζυγίων, ὁ βαδίζων μὲ ταχύν, κανονικὸν τριποδισμὸν Κρήτ. — *Λεξ.* Βλαστ., 334. — Ι. Κονδυλάκ., ἔνθ' ἀν.: *Γιοργαλῆς γάιδαρος* Κρήτ. *Γιοργαλῖνα εἶν' ἡ φοράδα σου* αὐτόθ. **β)** Μεταφ., ἄνθρωπος χαζὸς Θεσσ. (Μελιβ.): *Ἰδῶ βρίσκεις γιοργαλῆδις.*

'Η λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιοργαλῆς* καὶ ὡς ἐπών Κρήτ. (Μυλοπότ.)

γιοργαλίτικος ἐπίθ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κερπιν. 'Ολυμπ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ *γ ι ο ρ γ α λ ῆ ς* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ί τ ι κ ο ς*.

Γ ι ο ρ γ α λ ῆ ς, τὸ ὁπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: *Ὅταν ἦρθε ἀπὸ τὴν 'Αμερική, ἐπῆρε ἕνα γιοργαλίτικο ἄλογο* Πελοπν. (Καλάβρυτ.)

γιοργαλούδικος ἐπίθ. Πελοπν. ('Ηλ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *γ ι ο ρ γ α λ ῆ ς* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ο ύ δ ι κ ο ς*.

Γ ι ο ρ γ α λ ῆ ς, τὸ ὁπ. βλ.

γιοργανᾶς ὁ, ἐνιαχ. *γιουργανᾶς* Ἤπ. ('Ιωάνν.)

'Εκ τοῦ οὐσ. *γ ι ο ρ γ ά ν ι* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ᾶ ς*.

'Ο κατασκευαστὴς ἐφαπλωμάτων. Συνών. *γ ι ο ρ γ α ν τ ζ ῆ ς, π α π λ ω μ α τ ᾶ ς*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ